

The background of the slide features a composite image. On the left, the lower portion of the Colosseum in Rome is visible, showing its iconic tiered arches. On the right, a close-up of a classical marble bust of a man's head is shown. The central text is overlaid on a semi-transparent white rectangular box with a thin black border.

**Σεμινάρια ΕΜΕ
Σεπτεμβρίου 2022
ΛΑΤΙΝΙΚΑ**

Παρατηρήσεις στο μάθημα των Λατινικών

Κειμενοκεντρική προσέγγιση

- Δεν διδάσκουμε τα γραμματικά και τα συντακτικά φαινόμενα αποπλαισιωμένα.
- Διδάσκουμε τα μαθήματα ολοκληρωμένα.

Οι μαθητές/μαθήτριες οδηγούνται σε συμπεράσματα μέσα από την παρατήρηση ή/και τη σύγκριση με ήδη προϋπάρχουσα γνώση (είτε από τη Λατινική είτε και από άλλες γλώσσες, π.χ. Αρχαία Ελληνική, Νέα Ελληνική, σύγχρονες ευρωπαϊκές).

Αξιοποίηση λατινικού λεξιλογίου

Ο/ Η διδάσκων/ διδάσκουσα καλεί τους/ τις μαθητές/ μαθήτριες να θυμηθούν λέξεις της Λατινικής που έχουν ήδη διδαχθεί ή να αναγνωρίσουν λέξεις που παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια με την Αρχαία και τη Νέα Ελληνική και τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες. Η πτυχή αυτή του μαθήματος συνήθως γίνεται σαν ένα παιγνίδι λέξεων.

Υπάρχουν πολλοί τύποι τέτοιων ασκήσεων, π.χ. βλ. στις Εξετάσεις Τετραμήνων 2021-22 και Παγκύπριες Εξετάσεις 2022 (ζητείται να δοθεί η ομόρριζη λατινική λέξη με βάση ομάδα, ευρωπαϊκής προέλευσης, λέξεων).

Π.χ.

Δίνονται δύο τριάδες λέξεων από την Αγγλική, Γαλλική και Ισπανική.

Να γράψετε τη λέξη της Λατινικής με την οποία συνδέεται ετυμολογικά η κάθε τριάδα (για ουσιαστικό ή επίθετο, να δοθεί η ονομαστική ενικού του αρσενικού).

ΑΓΓΛΙΚΗ	ΓΑΛΛΙΚΗ	ΙΣΠΑΝΙΚΗ
obsolete	obsolète	obsoleto
aucturity	auctorité	auctoritad

Δίνονται δύο λέξεις της Νέας Ελληνικής.

Να γράψετε τη λέξη της Λατινικής με την οποία συνδέεται ετυμολογικά η καθεμιά από αυτές (για ουσιαστικό ή επίθετο, να δοθεί η ονομαστική ενικού του αρσενικού / για ρήμα, να δοθεί το α' πρόσωπο οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής).

αγρός

πλήρης

Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της Λατινικής από τη Στήλη Α΄ με τις λέξεις της Νέας Ελληνικής από τη Στήλη Β΄ (με τις οποίες υπάρχει ετυμολογική σχέση). Δύο λέξεις της Στήλης Β΄ περισσεύουν.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
agro	υπερπλήρης
tectum	ποδηλάτης
complēvit	επιδίωξη
esse	αρχιτέκτονας
expedīvit	αγρόκτημα
	παρουσία
	πλήξη

Ένθεση λατινικών φράσεων σε νεοελληνικό προτασιακό περιβάλλον

Να συμπληρώσετε την παρακάτω περίοδο με την κατάλληλη λατινική φράση:

Η επίμονη προσπάθεια και η προσήλωση στους στόχους είναι προϋπόθεση για την επιτυχία.

i. de facto ii. a priori iii. sine qua non

Σημείωση: Η συγκεκριμένη άσκηση ΔΕΝ θα περιλαμβάνεται στα εξεταστικά δοκίμια των Εξετάσεων Τετραμήνων και των Παγκύπριων Εξετάσεων.

Ακολουθία των Χρόνων

Στα Μαθήματα ΧΧΙΙΙ-ΧΧΙΥ να γίνεται μόνο σύντομη αναφορά στην ακολουθία των χρόνων της υποτακτικής. Η συστηματική διδασκαλία της να αρχίζει στο Μάθημα ΧΧΧΥ, οπότε και ξεκινά η διδασκαλία των δευτερευουσών προτάσεων.

Για τα είδη των προτάσεων που δεν υπακούουν στην ακολουθία των χρόνων, είναι αρκετό να λέγεται ότι «παρουσιάζουν ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων».

Π.χ. Timeo ne pater veniat. (=Φοβάμαι μήπως έλθει ο πατέρας.)

Πρόκειται για δευτερεύουσα ενδοιαστική πρόταση.

Εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (veniat):

-υποτακτική, διότι εκφράζει κάτι πιθανό ή ενδεχόμενο (όπως πάντα οι ενδοιαστικές)

-ενεστώτα, διότι εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (timeo).

Παρουσιάζει ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων.

Μεταφραστική διαδικασία

Προσέχουμε αφενός να είμαστε όσο πιο πιστοί γίνεται στο κείμενό μας, αφετέρου όμως να εκφραζόμαστε σε άρτια νεοελληνική γλώσσα.

Επίσης:

- Δεν παραλείπουμε ούτε προσθέτουμε λέξεις
- Δεν αντικαθιστούμε λέξεις με άλλες που αποδίδουν παρόμοιο νόημα (π.χ. δεν αντικαθιστούμε ονόματα με αντωνυμίες)
- Δεν αλλάζουμε τους χρόνους των ρημάτων ή την έννοια των εγκλίσεων
- Δεν αλλάζουμε τους αριθμούς των ουσιαστικών κτλ.

Βλ. σχετικές οδηγίες στην ιστοσελίδα του μαθήματος

Φιλοσοφία Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων (ΝΑΠ)

Υπενθυμίζουμε τους έξι άξονες διδασκαλίας των
κειμένων:

1. Ορθή ανάγνωση
2. Ανάπτυξη μεταφραστικών δεξιοτήτων
3. Αξιοποίηση λατινικού λεξιλογίου
4. Εμπέδωση γραμματικών και συντακτικών φαινομένων
5. Συσχετισμός του κειμένου με τον δημιουργό του, το ιστορικό πλαίσιο και το συγκεκριμένο του
6. Προσέγγιση του ιδεολογικού πλούτου (κεντρικών ιδεών) του ρωμαϊκού κόσμου

Λεπτομέρειες για:

- τη φιλοσοφία των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων
- τους έξι άξονες διδασκαλίας των κειμένων και
- ό,τι αφορά γενικότερα στη διδασκαλία του μαθήματος των Λατινικών

βλ. στην ιστοσελίδα του μαθήματος.

ΟΑΠ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ

- **Μάρω Μελανίδου**, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων
mmelanidou@schools.ac.cy
- **Πάυλος Δαπόλας**, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων
pdapolas@schools.ac.cy
- **Δρ Καλλιόπη Πούγιουρου**, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων
krougiourou@schools.ac.cy
- **Δανάη Γεωργιάδου**, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων
dgeorgiadou@schools.ac.cy

Επικοινωνία: dme-latinika@schools.ac.cy